

FIȘA DISCIPLINEI

Anul universitar 2025/2026

1. Date despre program

1.1. Instituția de învățământ superior	UNIVERSITATEA DIN BUCUREȘTI
1.2. Facultatea	TEOLOGIE ORTODOXĂ JUSTINIAN PATRIARHUL
1.3. Departamentul	TEOLOGIE ISTORICĂ, BIBLICĂ ȘI FILOLOGIE
1.4. Domeniul de studii	TEOLOGIE
1.5. Ciclul de studii	LICENȚĂ
1.6. Programul de studii	TEOLOGIE ORTODOXĂ PASTORALĂ

2. Date despre disciplină

2.1. Denumirea disciplinei	ARTA CREȘTINĂ						
2.2. Titularul activităților de curs	Lect. Dr. Ștefan Ionescu-Berechet						
2.3. Titularul activităților de seminar	Lect. Dr. Ștefan Ionescu-Berechet						
2.4. Anul de studiu	II	2.5. Semestrul	I	2.6. Tipul de evaluare	V	2.7. Regimul disciplinei	F

3. Timpul total estimat

3.1. Număr de ore pe săptămână	3	3.2. Din care Curs	2	3.3. Seminar	1
3.4. Total ore din planul de învățământ	42	3.5. Din care Curs	28	3.6. Seminar	14
Distribuția fondului de timp					
Studiul după manual, suport de curs, bibliografie și notițe					2
Documentare suplimentară în bibliotecă, pe platformele electronice de specialitate și pe teren					4
Pregătire seminare/ laborator, teme, referate, portofolii și eseuri					2
Tutorat					-
Alte activități					-
3.7. Total ore de studiu individual					8
3.8. Total ore pe semestru					50
3.9. Număr de credite					2

4. Precondiții (acolo unde este cazul)

4.1. de curriculum	
4.2. de competențe	

5. Condiții (acolo unde este cazul)

5.1. de desfășurare a cursului	Sală dotată cu tablă și cu proiector
5.2. de desfășurare a seminarului/ laboratorului	Sală dotată cu tablă și cu proiector

6. Rezultatele învățării

Cunoștințe	Studentul/absolventul descrie sistematic și rațional concepte religioase și teologice, raportându-se la evoluția lor istorică și le explică în mod critic și argumentat. Studentul/absolventul identifică și recunoaște influențele de natură artistică, de design, estetică sau pentru conservare/restaurare.
Aptitudini	Studentul/absolventul analizează sistematic teorii și concepte teologice și acceptă dialogul cu privire la o varietate de teme controversate, de pe poziții de toleranță religioasă, identificând fundamente creștine comune mai multor grupuri religioase. Studentul/absolventul interpretează operele artistice și temele de conservare/restaurare, selectându-le în funcție de specializare. Studentul/absolventul utilizează noțiunile specifice procesului de creație/restaurare, pentru înțelegerea operei artistice, în contextul cultural, social și istoric.
Responsabilitate și autonomie	Studentul/absolventul gândește critic, monitorizează și respectă teorii, doctrine și reglementări canonice, evitând erori doctrinare și acceptă păreri noi în limitele dogmatice și canonice. Studentul/absolventul încadrează activitatea sa într-o anumită tendință care poate fi de natura creației artistice sau operei de restaurare/conservare. Studentul/absolventul încadrează creațiile iconografice într-un context relevant (cultural, economic, istoric, filosofic); Studentul/absolventul justifică și explică deciziile estetice/funcționale și influențele utilizate, raportându-se la tendințe artistice, de design, filosofice sau estetice; Studentul/absolventul analizează evoluția tendințelor artistice, se consultă cu experți din domeniu, participă la evenimente; Studentul/absolventul utilizează selectiv instrumentele de lucru pentru crearea unor circumstanțe variate în funcție de parametri (pre)determinați sau tema de lucru (impusă sau autoimpusă);

7. Conținuturi

7.1 Curs	Metode de predare	Observații
1. Introducere în tematica cursului. Stadiul cercetărilor. Bibliografie și resurse online	<i>Prelegere, discuții</i>	2 ore
2. Arta bizantină: Epoca timpurie	<i>Prelegere, discuții</i>	2 ore
3. Arta bizantină: Epoca macedoneană	<i>Prelegere, discuții</i>	2 ore
4. Arta bizantină: Epoca comnenă	<i>Prelegere, discuții</i>	2 ore
5. Arta bizantină: Epoca paleologă (ansambluri murale)	<i>Prelegere, discuții</i>	2 ore
6. Arta bizantină: Epoca paleologă (piese iconografice)	<i>Prelegere, discuții</i>	2 ore
7. Polimorfismul hristologic în iconografie (1)	<i>Prelegere, discuții</i>	2 ore
8. Polimorfismul hristologic în iconografie (2)	<i>Prelegere, discuții</i>	2 ore
9. Polimorfismul hristologic în iconografie (3)	<i>Prelegere, discuții</i>	2 ore
10. <i>Dodekaorton</i> : Ciclul praznicelor (1)	<i>Prelegere, discuții</i>	2 ore
11. <i>Dodekaorton</i> : Ciclul praznicelor (2)	<i>Prelegere, discuții</i>	2 ore
12. <i>Dodekaorton</i> : Ciclul praznicelor (3)	<i>Prelegere, discuții</i>	2 ore
13. Tipurile iconografice ale Maicii Domnului.	<i>Prelegere, discuții</i>	2 ore

14. Iconografia praznicelor Maicii Domnului. Ciclul "Protoevangeliei lui Iacob"	Prelegere, discuții	2 ore
Bibliografie: DIONISIE DIN FURNA, <i>Erminia picturii bizantine</i>, Ed. Sophia, București, 2000 <i>Evangelii apocrife</i>, trad., studiu introd., note și prezentare de Cristian Bădiliță, ed. a II-a, complet revăzută și ilustrată, Ed. Polirom, București, 1999 ACHEIMASTOU-POTAMIANOU, Myrtali, <i>Byzantine Wall-Paintings</i>, Ekdotike Athenon, Atena, 1994 <i>Age of Spirituality. Late Antiquity and Early Christian Art, Third to Seventh Century</i>, Catalogue of the exhibition at The Metropolitan Museum of Art (19 nov. 1977-12 feb. 1978), ed. Kurt Weitzmann, The Metropolitan Museum of Art, New York, Princeton University Press, 1979 ALEXANDRESCU, Adrian Matei, "Icoana în iconomia mântuirii. Erminia picturii bizantine și arta creștină eclezială", teză de doctorat, partea I, în: <i>Studii Teologice</i>, L (1998), 3-4, pp. 10-85; partea a II-a, în: <i>Studii Teologice</i>, LI (1999), 1-2, pp. 3-95 BECKWITH, John, <i>Early Christian and Byzantine Art</i>, Penguin Books, 1970 BOGHIU, arhim. Sofian, <i>Chipul Mântuitorului în iconografie</i>, Ed. Bizantină, București, 2001 <i>Byzantine Art an European Art</i>, ed. a II-a, Zappeion Exhibition Hall, Atena, 1964 CAVARNOS, Constantine, <i>Ghid de iconografie bizantină</i>, trad. din lb. engl. de Anca Popescu, îngrijitor de ediție și coord. artistic Ștefan Ionescu-Berechet, Ed. Sophia, București, 2005 CHATZIDAKIS, Nano, <i>Byzantine mosaics</i>, Ekdotike Athenon, 1994 CORNACK, Robin, <i>Byzantine Art</i>, Oxford University Press, 2000 DELVOYE, Charles, <i>Arta bizantină</i>, trad. de Florica Eugenia Condurachi, prefață de V. Drăguț, vol. I-II, Ed. Meridiane, București, 1976 GRABAR, Andre, <i>The Art of the Byzantine Empire. Byzantine Art in the Middle Ages</i>, Greystone Press, New York, 1967 IDEM, <i>The Great centuries of Painting. Byzantine Painting, historical and critical study</i>, transl. by Stuart Gilbert, Ed. Albert Skira, Geneva, 1953 JAMES, Liz, <i>Mosaics in the Medieval World. From Late Antiquity to the Fifteenth Century</i>, Cambridge University Press, 2017 KARTSONIS, Anna D., <i>Anastasis. The Making of an Image</i>, Princenton University Press, Princeton, New Jersey, 1986 KITZINGER, Ernst, <i>Byzantine Art in the Making, Main lines of stylistic development in Mediterranean Art</i>, Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts, 1977 KONSTANTINIDI, Chara, <i>The Melismos. The Co-officiating Hierarchs and the Angel-Deacons flanked the Altar with the holy Bread and Wine or the Eucharistic Christ</i>, coll. "Byzantine Monuments" 14, Byzantine Research Centre Aristotle University of Thessaloniki, Faculty of Philosophy, Thessaloniki, 2008 LAFONTAINE-DOSOGNE, Jaqueline, <i>Histoire de l'art byzantin et chretien d'Orient</i>, Institut d'Etudes Medievales de l'Universite Catholique de Louvain, Louvain-La-Neuve, 1987 LAZAREV, Viktor, <i>Istoria picturii bizantine</i>, trad. de Fl. Chirițescu, prefață de V. Drăguț, vol. I-III, Ed. Meridiane, București, 1980 MAINSTONE, Rowland J., <i>Hagia Sophia. Arhitecture, Structure and Liturgy of Justinian's Great Church</i>, Thames and Hudson, 1988 MANGO, Cyril, <i>The Art of the Byzantine Empire (312-1453). Sources and documents</i>, Prentice-Hall, Inc., Englewood Clifs, New Jersey, 1972 MATHEWS, Thomas F., <i>Byzantium from Antiquity to the Renaissance</i>, Perspectives, Harry N. Abrams, Inc., Publishers, 1998 MILLET, Gabriel, <i>L'iconographie de l'Evangile aux XIV, XV et XVI siecles, dapres les monuments de Mistra, de la Macedonie et du Mont Athos</i>, Fontemoing et Cⁱⁿ editeurs, Paris, 1916 <i>Mother of God. Representations of the Virgin in Byzantine Art</i>, ed. Maria Vassilaki, Skira, Milano, 2000		

PEERS, Glenn, <i>Trupuri imateriale. Reprezentări bizantine ale îngerilor</i>, trad. Maria Yvonne Băncilă, prefață Ștefan Ionescu Berechet, Ed. Nemira, București, 2011 REAU, Louis, <i>Iconographie de l'art chrétien</i>, 6 vol. Presses Universitaires de France, Paris, 1955-1959 ROUSSEAU, Daniel, <i>Icoana, lumina feței Tale</i>, trad. Măriuca Alexandrescu, Ed. Sophia, București, 2004 SENDER, Egon, <i>Icoanele bizantine ale Maicii Domnului</i>, trad. din lb. franceză de Măriuca și Adrian Alexandrescu, Ed. Sophia, București, 2008 <i>The Glory of Byzantium. Art and Culture of the Middle Byzantine Era (A.D. 843-1261)</i>, ed. Helen C. Evans and William D. Wixom, The Metropolitan Museum of Art, New York, 1997 <i>The Oxford Handbook of Byzantine Art and Architecture</i>, ed. Ellen C. Schwartz, Oxford University Press, 2021 <i>The Visual Culture of Later Byzantium (1081-C.1350)</i>, coll. Sources for Byzantine Art History, volume 3, ed. Foteini Spingou, Cambridge University Press, 2022 <i>Treasures of Mount Athos</i>, Catalogue of the Exhibition Treasures of Mount Athos, Tesalonic, 1997 TRISTAN, Frederick, <i>Primele imagini creștine. De la simbol la icoană (sec. II-VI)</i>, trad. de Elena Buculei și Ana Boroș, Ed. Meridiane, București, 2002 UNDERWOOD, Paul A., <i>The Kariye Djami</i>, 4 vol., Routledge&Kegan Paul, Londra, 1967 USPENSKY, Leonid, LOSSKY, Vladimir, <i>Călăuziri în lumea icoanei</i>, trad. din lb. engleză de Anca Popescu, Ed. Sophia, București, 2003		
7.2. Seminar		
1. Noțiuni introductive referitoare la epocile artei bizantine	<i>Discuții</i>	1 oră
2. Ansambluri murale și piese iconografice din epoca timpurie a artei bizantine	<i>Discuții și susținere de prezentări referitoare la tema studiată</i>	1 oră
3. Ansambluri murale și piese iconografice din epoca medie a artei bizantine	<i>Discuții și susținere de prezentări referitoare la tema studiată</i>	1 oră
4. Ansambluri murale din epoca paleologă	<i>Discuții și susținere de prezentări referitoare la tema studiată</i>	1 oră
5. Piese iconografice din epoca paleologă	<i>Discuții și susținere de prezentări referitoare la tema studiată</i>	1 oră
6. Psaltirea <i>Barberini</i> și exegeza iconografică a Psalmilor (ff. 4v-34r)	<i>Discuții și susținere de prezentări referitoare la tema studiată</i>	1 oră
7. Psaltirea <i>Barberini</i> și exegeza iconografică a Psalmilor (ff. 34v-64r)	<i>Discuții și susținere de prezentări referitoare la tema studiată</i>	1 oră
8. Psaltirea <i>Barberini</i> și exegeza iconografică a Psalmilor (ff. 64v-94r)	<i>Discuții și susținere de prezentări referitoare la tema studiată</i>	1 oră
9. Psaltirea <i>Barberini</i> și exegeza iconografică a Psalmilor (ff. 94v-124r)	<i>Discuții și susținere de prezentări referitoare la tema studiată</i>	1 oră
10. Psaltirea <i>Barberini</i> și exegeza iconografică a Psalmilor (ff. 124v-154r)	<i>Discuții și susținere de prezentări referitoare la tema studiată</i>	1 oră
11. Psaltirea <i>Barberini</i> și exegeza iconografică a Psalmilor (ff. 154v-184r)	<i>Discuții și susținere de prezentări referitoare la tema studiată</i>	1 oră
12. Psaltirea <i>Barberini</i> și exegeza iconografică a Psalmilor (ff. 184v-214r)	<i>Discuții și susținere de prezentări referitoare la tema studiată</i>	1 oră
13. Psaltirea <i>Barberini</i> și exegeza iconografică a Psalmilor (ff. 214v-244r)	<i>Discuții și susținere de prezentări referitoare la tema studiată</i>	1 oră
14. Psaltirea <i>Barberini</i> și exegeza iconografică a Psalmilor (ff. 244v-271v)	<i>Discuții și susținere de prezentări referitoare la tema studiată</i>	1 oră
Bibliografie:		
<i>A companion to Byzantine Illustrated Manuscripts</i> , ed. by Vasiliki Tsamakda, Ed. Brill, Leiden, Boston, 2017		

Septuaginta, 4/l. *Psalmii, Odele, Proverbele, Ecclesiastul, Cântarea Cântărilor*, vol. coord. de Cristian Bădiliță, Francisca Băltăceanu, Monica Broșteanu, în colaborare cu Pr. Ioan-Florin Florescu, Colegiul Noua Europă, Ed. Polirom, 2006, pp. 41-386

The Barberini Psalter. Codex Vaticanus Barberinianus Graecus 372, Introduction and Commentary Jeffrey Anderson, Paul Canart, Christopher Walter, Belser Verlag Zurich, Belser Incorporated New York, 1989, pp. 54-154

Vat. Barb. gr. 372 (Psaltirea Barberini), pe https://digi.vatlib.it/view/MSS_Barb.gr.372

8. Coroborarea conținuturilor disciplinei cu așteptările reprezentanților comunității epistemice, asociațiilor profesionale și angajatori reprezentativi din domeniul aferent programului

9. Evaluare

Tip de activitate	9.1. Criterii de evaluare	9.2. Metode de evaluare	9.3. Pondere din nota finală
9.4. Curs	Evaluare continuă	Verificare continuă	80 %
9.5. Seminar	Activitate la seminar	Discuții, lucrare de seminar	20 %
Standard minimum de performanță	Identificarea și analiza temelor și ansamblurilor iconografice studiate		

Data Completării
29.09.2025

Semnătura titularului de curs

Semnătura titularului de seminar

Data avizării în
departament
30.09.2025

Semnătura Directorului de
Departament